

نگاهی کوتاه به نقش غازی میر زمان خان «کنری» در جبران شکست جبهه جلال اباد در جنگ استرداد افغانستان

این نېشته به مناسبت هشتادمین سالگرد شهادت غازی میر زمان خان (کنری) یکی از مبارزین راستین و نامدار جنبش آزادی خواهانه ملی، دوست فامیلی و برادر خوانده مرد میدان عمل استرداد استقلال افغانستان شاه امان الله خان غازی، یکی از طرفداران جنبش مشروطه خواهان کشور که در جنگ استرداد استقلال افغانستان (جنگ سوم افغان و انگلیس) باشجاعت و مردانگی و بی حراس در ساحه چترال و کنر (جبهه فراموش شده چهارم) در مقابل لشکر نیرومند استعمار انگلیس به نبرد پرداخت، انگلیس ها در جبهه چهارم چترال و کنر چنان شکست خوردند که ان پیروزی شکست جبهه جلال اباد را به سرکردگی صالح محمد خان جبران نمود، تهیه شده است.

[وقتی نو جوان بودم همیشه پدران و نیاکان و بزرگان از تجاوزات انگریزها مقاومت، رزم و پیکار، وطن دوستی و روحیه استقلال طلبی افغانها خاطراتشان را حکایت میکردند. که دلایل ان روشن هم است زیرا تاریخ افغانستان تاریخ جنگ و کشمکشها و خشونت‌های ویرانگر و زندگی بر انداز بوده است.

از انجاییکه در گذشته از یک جانب در مورد وقایع گذشته کشور اسناد و مدارک لازم در دسترس قرار نداشت و اندک بود و از جانب دیگر مردم ما از بهره لازم سواد برخوردار نبودند و یگانه مرجع معلوماتها فقط قصه‌ها و خاطرات بزرگان و کتب تاریخی در مکاتب بود. بنأ برای ما بازگو نمودن خاطرات و قصه‌های بزرگان در مورد استرداد استقلال کشور، غازیان و قهرمانان جالب، شنیدنی، آموزنده و یک نوع مصروفیت سالم بود.

جوانان در اکثر اوقات فراغت در لب گذرها، دیره‌ها، اجره‌ها لب کرد‌ها و اطراف آسیاب‌ها و در شب‌های طولانی زمستان‌ها بدور صندلی و دیگران‌ها بزرگان را وادار می‌ساختند، تادر مورد جنگ سوم افغان و انگلیس خاطراتشان را بگویند.

بعضاً گروپ گروپ جوانان به دور بزرگان حلقه می‌زدند و بزرگان هم با یک نوع غرور، سر بلندی و افتخار و باحوصله و علاقمندی خاص از رزم و پیکار شجاعت و مردانگی مردم افغانستان حکایت میکردند و بیشتر از جنگ سوم افغان و انگلیس که منجر به حصول استقلال سیاسی افغانستان گردید خاطرات رد و بدل میشد، زیرا اکثریت آنها جوانان و نوجوانان ان دوران



بودند .

در قطار نام‌های غازیان و مجاهدان و دلاوران راه‌آزادی و استقلال از غازی میرزمان خان (کنری) نیز نام گرفته می‌شد و او را به مثابه یک فرمانده قوی ایکل شجاع، دلیر و با اراده در سازماندهی و تحریک مردم چترال و کتر در مبارزه و جنگ علیه متجاوزین انگلیس تعریف و تمجید میکردند .

مادر بزرگم که یکی از خانم‌های مجر غلام نبی خان بود، از قول شوهرش میگفت که «صالح محد خان یک قومندان و سر لشکر ضعیف در جبهه جلال آباد بود او نتوانست جبهه جنگ را علیه لشکر انگلیس اداره کند جبهه را به عقب نشینی و شکست روبرو ساخت ولی در ساحه چترال و کتر انگریزها شکست خوردند و انگریزها فرار کردند ، که ان جبهه را شخصی بنام میرزمان خان سوق و اداره میکرد .

او همچنان میگفت که یک روز مجر غلام نبی برای ما (مجر غلام نبی خان سه زن داشت) و نوکران گفت که من یک مهمان خاص دارم که باید ترتیبات لازم برایش گرفته شود . بعداً برای ما گفت که مهمانش غازی میرزمان خان کنری با عده ای از همزمانش بود .

اینکه چرا در کتب تاریخی افغانستان از کارنامه های جبهه جنگ چترال و کتر به سرکردگی غازی میرزمان خان ذکری به عمل نیامده است سوال برانگیز و یک نوع شک و تردید در مورد یادداشت های تاریخی مورخین ذهن انسان را مصروف ساخته ، دستبازی ، مداخله ، فشار و تعصب را در زمینه اشکار بیان میکند.]

من سال ها قبل علاقه داشتم تا در مورد ان شخصیت مجاهد ، مبارز ، وطنپرست و محافظ استرداد استقلال کشور چیزی بنوسم و دین خود را در برابر ان مبارز واقعی کشورادانمایم . اما از انجاییکه اسناد لازم در مورد کارنامه های غازی میرزمان خان (کنری) موجود نبود و از لابلای اوراق کتب تاریخی افغانستان ، افغانستان در مسیر تاریخ مؤلف میر غلام محمد غبار (به جز از ذکر نام او در قطار سایر مجاهدین و ازادیخواهان) ، افغانستان در پنج قرن اخیر مؤلف میر محمد صدیق فرهنگ ... حتی نامی از وی در هیچ جای برده نشده است بنأ در تصمیمم موفق نشدم تا در مورد ان لشکر شکن دشمن و جنگاور دلیرافغان چیزی بنویسم .

از اقبال نیک در این او اخر در همسایگی ام ، با یکی از نواسه های غازی میرزمان خان کنری شخص فرهنگ دوست ، شاعر جوان و پخته زبان پشتو ، محترم پورا زمانی اشنا شدم ، از وی در مورد پدر بزرگش معلومات خواستم او با علاقمندی برخی مواد اسناد و اثار تاریخی پر محتوا و جالب عبدالخالق اخلاص ، مؤلف کتاب د استقلال خلورمه جبهه و نویسنده و محقق ورزیده کشور داکتر عبدالرحمن زمانی ، نواسه میرزمان خان کنری را تحت عنوان جنگ استرداد استقلال افغانستان و جبهه



www.ZamaniFamily.org
www.ZamaniFamily.com



Info@zamaniFamily.org



[You Tube Channel](#)

فراموش شده چترال و کنر که در آن آثار تحقیقی رازهای موفقیت کار و پیکار سپاهی و جنگاور دلیر و ازادیخواه وطن (تا حدی سرکش، بیباک و مغرور «نگارنده») - «در جبهه چهارم جنگ استقلال کشور غازی میرزمان خان کنری برجسته شده است، در اختیاریم قرارداد و ارزیابی دیرینه ام را که خواهان معلومات در مورد جبهه فراموش شده چهارم چترال و کنر بودم برآورده ساخت که از ایشان ابراز سپاس مینمایم و هموطنانم را خاصاً انانیکه خواهان تحقیق و پژوهش در مورد جنگ استرداد استقلال کشور اند به مطالعه ان آثار با ارزش تاریخی فرا میخوانم.

نگاهی به نقش غازی میرزمان خان کنری در جبران شکست جبهه جلال اباد در جنگ سوم افغان و انگلیس در این کتب، زندگینامه و سرگذشت او گوشه‌ای از تاریخ مبارزات جنبش آزادی خواهانه ملی و مردم قهرمان افغانستان را در برابر استعمار و استثمار انگلیس روشن و تکمیل میسازد.

غازی میرزمان خان کنری نه تنها یک جنگاور و سر لشکر دلیر، شجاع و آهنین و سخت ارادتمند و معتقد به ارمان های امان الله خان بود، بلکه او همچنان یکی از طرفداران و اجراکنندگان رفورم ها و اصلاحات دوره ای امانیه، شخص ملی و تحول پسند نیز بود.

به خاطر همین موضعگیری و اعتقادش، حین تلاش های تاریخی اش برای تحکیم پادشاهی غازی امان الله خان، تحقق رفورم های آن دوران در یک دسیسه دشمنان سوگند خورده مردم افغانستان در مسجد "شینکوپک" کنرها، در زمستان سال ۱۳۰۷ (جنوری ۱۹۲۹ میلادی) حین ادای نماز خفتن مورد حمله ناجوانمردانه قرار گرفته و به عمر ۵۸ سالگی جام شهادت نوشید.

روح و خاطره اش شاد و گرامی باد!

در آخر میخوانم به دو نکته اشاره نمایم:

نکته اول: روشن ساختن یک گوشه از تاریخ مبارزات ازادیخواهان کشور، که از نظر تاریخ نویسان آگاهانه و یاهم عمدی به فراموشی سپرده شده است توسط عبدالخالق اخلاص در اثر تاریخی اش «استقلال خلورمه جبهه»، داکتر عبدالرحمن کنری در اثر ارزنده و با اهمیت تحقیقی و تاریخی اش، جنگ استرداد استقلال افغانستان و جبهه فراموش شده چترال و کنر، از یک جانب بهترین درس و اخطار است برای نسل های امروز و آینده کشور و انانیکه در تحریر وقایع تاریخی عدالت و انصاف و بیطرفی شان را در نظر نگرفته تاریخ را جعل، مسخ، حقایق را پنهان، کتمان، تاراج و نابود میکنند و در نوشتن وقایع و حوادث تاریخی موضعگیری های یکجانبه اختیار مینمایند.

از جانب دیگر این تلاش بزرگ و هدفمند نشاندهنده ان است که، به یقین چقدر مواردی دیگر در تاریخ گذشته کشور وجود دارد که، بنا بر دلایل گوناگون به فراموشی سپرده شده است و چقدر دولتمردان و نظام هاضد ملی و مستبد و بیگانگان در



www.ZamaniFamily.org
www.ZamaniFamily.com



Info@zamaniFamily.org



[You Tube Channel](#)

تاریخ نویسی کشورمان دست باز و نقش داشتند .

نکته دوم: عدالت و انصاف حکم میکنند ، تا نام تمام شخصیت های که در راه آزادی و استقلال کشور از خود قهرمانی شجاعت و مردانگی نشان داده اند و در سطح سایر قهرمانان ملی راه استرداد استقلال کشور قرار داشتند ، مانند غازی میر زمان خان کنری که ، تاکنون بنا بر دلایل گوناگون نام های شان از صفحات تاریخ حذف و یا هم ترور گردیده و به فراموشی سپرده شده است اعاده حقوق و حیثیت تاریخی گردیده برخی محلات و جاده ها بنام های شان نامگذاری گردد . و رسیدگی به این اهم کار تمام روشنفکران ملی و رسالتمند افغانستان است نه کار چند نفر . !!!

درد بروان پاک شهدای راه استقلال و آزادی ، دموکراسی ، اصلاحات مترقی و انسانیت و مدافعان تاریخ واقعی افغانستان !

پایان

اگست ۲۰۰۹ .

منابع استفاده :

- د استقلال خلورمه جبهه
- مولف عبدالخالق «داخلاص»
- جنگ استرداد استقلال افغانستان :
- جبهه فراموش شده چترال و کنر
- مؤلف: داکتر عبدالرحمن زمانی
- <http://www.zamanifamily.com/>
- <http://www.bowraa.com/>



www.ZamaniFamily.org
www.ZamaniFamily.com



Info@zamaniFamily.org



[You Tube Channel](#)